

Ti raske om hanskebruk i helsetjenesten 2026

Quiz med svar og begrunnelse – til opplæring og
gjennomgang etter quiz

Nasjonal arbeidsgruppe for basale smittevernrutiner

2026

Om bruk av presentasjonen

- Det er ikke anledning til å redigere i denne presentasjonen før fremvisning (med unntak av å slette denne siden).
- Det er imidlertid mulig å ta hele eller deler av innholdet over i andre maler. Illustrasjoner eid av FHI kan flyttes over og benyttes (de kan ikke endres på), men de må da krediteres FHI. Bilder fra for eksempel Colourbox eller andre bildetjenester kan ikke gjenbrukes i andre presentasjoner/maler.

Denne siden bør fjernes før bruk

1. Rutinemessig hanskebruk ved innleggelse av perifer venekanyle (PVK) er ikke nødvendig

Sant

- Risikoen for smitteoverføring via hudoverflate er i praksis tilnærmet null når huden er intakt og håndhygiene utføres korrekt.
- Bruk av sikkerhetsmekanismer reduserer risiko for stikkskader.
- Bruk hansker dersom prosedyren utføres under forhold med økt risiko, eksempelvis ved urolig pasient eller i akuttmedisinske sammenhenger, din kunnskap/erfaring.
- Egen kunnskap og erfaring i utførelse av prosedyren kan påvirke om det er nødvendig å bruke hansker.
- Oppdaterte råd fra 2026

2. Du må alltid bruke hansker inne på smitterom

Usant

- Indikasjonene for bruk av hansker er lik uavhengig av om du skal inn på et smitterom eller til en pasient uten kjent eller mistenkt smitte.
- Hansker anbefales ved direkte kontakt med kroppsvæsker og ved berøring/håndtering av synlig forurenset utstyr og overflater - som ved basale smittevernrutiner.
- Unntaket er i de situasjoner der håndhygiene har redusert effekt, f.eks. ved skabb og *C.difficile* (se spm 9).
- Dette er et nytt råd fra 2026.

3. Feil bruk eller unødvendig bruk av hansker bidrar til dårligere håndhygiene

Sant

- En uren hanske sprer mikrober i like stor grad som en uren hånd.
- Når hansker brukes uten korrekt indikasjon, kan det oppstå en opplevelse av å være «beskyttet» og «ren». Dette kan føre til at:
  - håndhygiene utelates eller utsettes
  - hansker brukes lenger enn anbefalt
  - samme hansker brukes til flere oppgaver
  - rene områder, gjenstander eller utstyr berøres eller håndteres med uren hanske
- Håndhygiene er det viktigste smitteverntiltaket, og hansker erstatter ikke håndhygiene.

4. Det er ikke nødvendig å benytte hansker ved bruk av prefuktede desinfeksjonskluter

Usant

- Kjemiske desinfeksjonsmidler kan være irriterende, etsende eller allergifremkallende for huden.
- Bruk av hansker beskytter hendene og reduserer risiko for hudirritasjon, eksem, kjemiske brannskader og opptak av skadelige stoffer gjennom huden.
- Hansker er anbefalt ved bruk av alle kjemiske desinfeksjonsmidler.
- Sjekk sikkerhetsdatablad for riktig håndtering og verneutstyr.

5. Hansker forurenses ikke på samme måte som hender, og bidrar derfor ikke til videre smittespredning

Usant

- Hansker blir forurenset med mikroorganismer, på samme måte som bare hender, når de kommer i kontakt med smittestoffer.
- Dersom forurensete eller tilgrisede hansker eller hender berører andre flater, pasienter eller utstyr, kan smitte spres videre.

6. Hyppig og langvarig bruk av hansker kan føre til hudirritasjon og kontakteksem

Sant

- Hyppig bruk av hansker kan føre til hudirritasjon fordi de skaper et fuktig og tett miljø rundt hendene.
- Dette kan svekke hudens naturlige beskyttelsesbarriere og gjøre huden mer sårbar for irritasjon, tørrhet og eksem.
- I tillegg kan:
  - svette og varme under hanskene irritere huden
  - gjentatt på- og avkledning gi mekanisk belastning
  - rester av såpe, desinfeksjonsmidler eller kjemikalier bli liggende mot huden
  - enkelte hanskematerialer utløse allergiske reaksjoner
- Over tid kan dette føre til håndeksem, særlig ved kombinert bruk av hansker og hyppig håndhygiene.

7. Du må alltid bruke hansker ved norovirus, også ved kortvarig kontakt uten kroppsvæske.

Usant

- Hansker anbefales ved direkte kontakt med avføring, oppkast, kroppsvæsker eller synlig forurenset materiale, utstyr og gjenstander .
- Ved kortvarig kontakt uten kroppsvæsker, finnes det ikke dokumentasjon som viser at universell hanskebruk gir smitteforebyggende effekt.
- Håndvask er det sikreste og beste tiltaket for å fjerne norovirus fra huden.
- Hånddesinfeksjon har redusert effekt. Økt mengde og tid bør benyttes.
- Det bør være lav terskel for bruk av hansker ved usikkerhet eller uforutsette situasjoner.

8. Bruk av hansker er nødvendig ved håndtering av cytostatika og andre skadelige legemidler

Sant

- Cytostatika har alvorlig helseskadelige egenskaper (toksisk), selv ved lav eksponering, og kan absorberes gjennom intakt hud.
- Bruk alltid hansker ved håndtering av cytostatika og andre skadelige legemidler (og kjemikalier) for å beskytte egen hud.

9. Hansker bør benyttes som ekstra beskyttelse i situasjoner der håndhygiene har redusert effekt, som for eksempel ved *C.diff* og skabb

Sant

C.difficile

- *C.difficile* sporer er svært motstandsdyktige mot uttørking, alkohol og mange desinfeksjonsmidler, og kan overleve lenge i miljøet og på huden.
- Håndvask har redusert effekt, økt vasketid anbefales.
- Hånddesinfeksjon har ingen effekt på sporer.
- Hansker anses derfor som et nødvendig smitteverntiltak ved kjent eller mistenkt *C.difficile* infeksjon.

Skabb

- Skabb er en hudinfeksjon forårsaket av skabbmidden som lever i hudens hornlag.
- Smitte skjer i hovedsak ved direkte hud-til-hud-kontakt av noe varighet.
- Verken hånddesinfeksjon eller håndvask reduserer andelen levedyktige midd på hudoverflaten.
- Hansker anses derfor som et nødvendig smitteverntiltak ved kjent eller mistenkt skabb.

10. Hansker erstatter ikke håndhygiene

Sant

- Hender kan bli forurenset også med hansker på, gjennom mikroskopiske hull i hansken.
- Hender og håndledd blir ofte kontaminert når hanskene fjernes.
- Behovet for håndhygiene er det samme uavhengig av om hansker er benyttet eller ei.

Utarbeidet av:

Nasjonal arbeidsgruppe for basale smittevernrutiner
2026

Les mer om håndhygiene på temasiden [Håndhygiene i helsetjenesten](#)